

СОЦОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОЗИЧЕНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ІТАЛІЙСЬКОЇ ГАСТРОНОМІЧНОЇ ЛЕКСИКИ

Глибина взаємозв'язків та взаємовпливів між народами виявляється у багатьох аспектах людської діяльності. Серед галузей наукового дослідження, що відображає такі відносини, можна виділити гастрономію, яка відіграє важливу роль у національній та культурній ідентичності.

Гастрономія вивчає харчування і культуру їжі, звертаючи увагу як на історичний контекст, так і на сучасність. У діахронії, вона досліджує історію кулінарії, зміни у технології приготування їжі, традиції харчування, що змінювалися з плином часу, а також вплив соціальних і культурних чинників. У синхронії звертається до сучасних тенденцій та ефекту глобалізації в харчуванні, виклики, пов'язані зі здоров'ям та екологією. Представники різних етнічних, культурних та соціальних середовищ мають свої унікальні звичаї, особливості етикету, кулінарні практики та страви. Ці феномени відображаються в специфічній лексиці.

Англіїці та італійці мають багату на гастрономічні традиції історію і суттєво поповнили лексичний корпус мови. Поширення гастрономічної лексики тісно пов'язано з міграцією населення, а також з імпортом та експортом товарів та послуг. Люди привозять із собою не тільки традиції, культуру та звичаї, а й особливості своїх гастрономічних вподобань та національної кухні. У процесі запозичення слів гастрономічної тематики відбувається їх адаптація до мовної системи та культурних особливостей країни, що приймає. Наприклад, слово *spaghetti* (спагеті) може вимовлятися в англійській мові як [spə'geti] замість італійської вимови [spa'getti]. Аналогічно, *bruschetta* (брускета) згідно з англійськими правилами вимови може відтворюватись як [bru:'ʃetə], замість [bru'sketta]. Іноді назва

страви може буквально перекладатись в мові-реципієнті, наприклад, замість слова *carbonara* вживається калька *becon and egg pasta*.

Англійські гастрономічні лексеми набували свого поширення протягом багатьох століть. Так, назва *pudding* походить від староанглійського слова *poding* (варене в мішках), вжитого вперше в 14 столітті. Приблизно в цей же період з'являється дієслово *to toast* (14–15 століття), що означає підсмажувати на вогні, яке згодом дало назву відомому бутерброду. *Cheesecake*, імовірно оригінальний грецький виріб з сиру, який римляни принесли до Британії у модифікованому вигляді, набув своєї популярності, починаючи з 14–15 століття. Приблизно в цей же час починає своє життя слово *pancake*, яке походить від староанглійського *pann-cake*. Воно означає кругле тістечко, виготовлене на пательні. Лексема *grill*, від французького слова *grille*, що означає решітка і була запозичена із французької в 17 столітті, розповсюдилась вже як англійський гастрономічний термін і вживається на позначення страви, приготованої на решітці за допомогою відкритого полум'я або інших джерел тепла. В 17 столітті до кулінарного словника приходять слово *crumble* – від англійського слова *crumb* (крихта). Цей англійський пиріг із крихт з пісочного тіста та запечених фруктів або ягід набув багато прихильників. У 18 столітті з'явився знаменитий англійський *sandwich*. Його появу пов'язують з ім'ям графа Сендвіча, який вигадав тримати закуску між двома шматками хліба, щоб не забруднювати руки. До цього ж періоду належить слово *cracker*, яке походить від слова *to crack*, що означає ламати на шматочки. Назва *cracker* стосувалася хлібців, які мали хрусткий вигляд.

Сучасні лексичні надбання, такі як *brunch*, *fast food*, *caffè latte*, *flat white caffè*, *smoothie*, *topping* та інші широко вживаються в багатьох мовах і частково є даниною моді.

Гастрономічні традиції Італії налічують багато століть. Наприклад, італійський термін *pasta* означає суміш борошна, води й солі. В гастрономічному контексті *pasta* використовується для позначення

широкого різноманіття макаронних виробів, які можуть виготовлятися з різних видів тіста та мати різну форму (спагеті, фарфалле, пенне та інші). Популярна у всьому світі *lasagna* в тому вигляді, до якого ми звикли, належить до епохи Відродження. Слово *gnocchi* вживається для позначення популярної страви у вигляді маленьких кульок з тіста, зазвичай з картоплі, приправлених соусом. Їх появу пов'язують з 16 століттям, коли почався імпорт картоплі з Америки. На початку приймання їжі часто пропонується *antipasto*, що походить від італійських слів *anti* (проти) і *pasto* (їжа) і має на увазі закуску перед основною стравою. Модну нині страву *carpaccio* було створено в Італії у п'ятдесяті роки й названо на честь художника Вітторіо Карпаччо.

Процес запозичення гастрономічної лексики є однією з ознак глобалізації, оскільки зближення культур відбувається не тільки на політичному та економічному рівнях, але й на культурному та соціальному, що проявляється у взаємопроникненні в тому числі гастрономічних традицій. Однак, важливо зберігати баланс, щоб ця тенденція не призвела до втрати аутентичності та оригінальності власного досвіту та традицій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Герцовська Н.О., Яблонська К.В. Аналіз сучасної англійської кулінарної термінології. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». 2015. Випуск 51. С. 180–182
2. Сімонок В.П. Запозичена лексика в українській мовній картині світу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер. Філологія. 2014. № 8, Т. 2. С. 250–254.